ב"ה

אין ליכט פון תורה

ספר

שבט מוסר

ויחי

אידיש

512

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשנ"ח לפ"ק

בעזרת השם יתברך

פרק
שנים-עשר

• ויחי •

אין דעם פרק ווערן ערקלערט אַ סאַך זאַכן וואָס דער מענטש דאַרף טוהן מכניע צו זיין דעם יצר הרע, און וועגן די שלעכטע מידה פון גאווה וואָס איז דער שורש פון אַלע עבירות.

דער הייליגער גאון וצדיק ר"ר הלל קאלאמייער זצ"ל האָט עדות געזאָגט אַז דער "שבט מוסר" האָט אים געמאַכט פאַר אַ מענטש, און אַזוי האָבן גרויסע צדיקים וקדושים אָנגעזאָגט זייערע קינדער צו לערנען שטענדיג אין דעם ספר, ווייל דאָס האָט זיי געברענגט צו דעם וואָס זיי זענען צוגעקומען.

בס"ד

אינהאלט
פון צוועלפטער פרק

א. אַזוי ווי אין גוף פון מענטש זענען דאָ איברים וואָס זענען חשוב׳ער פון אַנדערע איברים - אַ טייל פון זיי דינען און אַ טייל פון זיי ווערן געדינט, אַזוי איז ראוי פאַר יעדער פאַרזאַמלונג פון מענטשן אַז אַ טייל פון זיי זאָלן זיין האַרן און אַ טייל פון זיי זאָלן זיין קנעכט.......... ג

ב. אַ מענטש זאָל זיך אָפּלערנען צו דינען דעם אויבערשטן פון דעם וואָס ער וויל נישט פאַר זיך.................................. ג

ג. ווען אַ מענטש וויל לערנען תורה אָדער טוהן אַ מצוה, טרעפן זיך פאַר אים אַ סאַך שטרויכלונגען. .... ד

ד. אַן עצה צו פאַרטרייבן דעם יצר הרע פון זיך................ ה

ה. זאַכן וואָס העלפן בטל מאַכן דעם יצר הרע.................... ה

ו. די סיבה פאַרוואָס אַ מענטש קען נישט בטל מאַכן זיין יצר הרע דורך קיין שום וועג, דאָס נעמט זיך פון גאוה. אַ טעם פאַרוואָס גאווה ברענגט אַ מענטש צו טוהן וואָס זיין האַרץ גלוסט. .... ו

ז. די הויפט סיבה פאַרוואָס דער רשע האַלט זיך ביי זיין רשעות און לאָזט נישט זיין האַרץ תשובה טוהן.............. ז

ח. דער ענין פון מלחמה - משלים אויף דעם .... ז

ט. אַ מענטש זאָל זיך לערנען פון די שבטים, וויפיל ער דאַרף נאָכקלערן אין זיינע מעשים און זיך רייניגן פון יעדן פלעק... ח

פרק שנים-עשר

אַזוי ווי אין גוף פון מענטש זענען דאָ איברים וואָס זענען חשוב'ער פון אַנדערע איברים - אַ טייל פון זיי דינען און אַ טייל פון זיי ווערן געדינט, אַזוי איז ראוי פאַר יעדער פאַרזאַמלונג פון מענטשן אַז אַ טייל פון זיי זאָלן זיין האַרן און אַ טייל פון זיי זאָלן זיין קנעכט.

א. יחיד המיוחד, גאָט וואָס איז איינציג, האָט באַשאַפן די וועלט און האָט געגעבן אַ גרעניץ צו יעדער באַשעפעניש. אַ לייב איז אַ מלך איבער אַלע חיות, אַן אָקס איבער די בהמות. אַן אָדלער איבער די עופות, און דער מענטש איז אַ מלך איבער אַלע באַשעפענישן און השם יתברך איז אַ האַר איבער אַלע און קיין אַנדערער חוץ אים איז נישט דאָ. אַ טייל פון די באַשעפענישן הערשן איבער די אַנדערע, און ווען דאָס זאָל נישט זיין, וואָלט די וועלט קיין קיום נישט געהאַט.

וכן, און אויך אין מענטשן'ס גוף זענען דאָ אַזעלכע איברים וואָס זענען הערשער און אַ טייל וואָס זענען דינער. די הענט און פיס דינען צו די איבעריגע איברים, און דער קאָפּ הערשט. אויך אין יעדער פאַרזאַמלונג פון מענטשן מוזן אַ טייל זיין הערן און אַ טייל קנעכט. אַ טייל פירן און אַ טייל ווערן געפירט, אַנדערש איז נישט מעגליך אַז די פאַרזאַמלונג זאָל האָבן אַ קיום. און ווייל קרח האָט געוואָלט אַז אַלע זאָלן זיין גלייך, איז ער פאַרלוירן געוואָרן, ווייל דורך זיין עצה וואָלט די וועלט אינגאַנצן פאַרלוירן געוואָרן.

אַ מענטש זאָל זיך אָפּלערנען צו דינען דעם אויבערשטן פון דעם וואָס ער וויל נישט פאַר זיך

ב. הנלמד, דערפון זאָל דער מענטש זיך לערנען צו דינען דעם וואָס ווערט געדינט פון אַלע, דאָס איז השם יתברך, און דורך

דעם וועט ער ניצול ווערן פון אַן אומגליק.

ועוד, נאָך איין מעלה איז צו די וואָס דינען אים, דאָס ער איז מבטל זיין ווילן פאַר זייער ווילן. אַז דער מענטש וויל נישט דינען זיין באַשעפער וועט אים גרויס בזיון גרייכן ביים יום הדין, אַז ער האָט געוואָלט זיין אַ קנעכט צו זיינע תאוות און נישט צו השם יתברך.

ווען אַ מענטש וויל לערנען תורה אָדער טוהן אַ מצוה, טרעפן זיך פאַר אים אַ סאַך שטרויכלונגען.

ג. וידע, דער מענטש זאָל וויסן, אַז ווען ער וועט קומען לערנען תורה אָדער טאָן אַ מצוה, וועט זיך אים טרעפן שטערונגען, און דאָס איז די אַרבעט פונעם שטן. דעריבער זאָל דער מענטש זיך שטאַרקן מבטל צו זיין דעם רצון פון שטן, כדי ער זאָל נישט מאַכן מיט אים שותפות ח״ו. דער מענטש זאָל נישט טראַכטן, ווייל עס טרעפן מיך פיל שטערונגען, מן הסתם וויל השם יתברך נישט אין מיין תורה און מצוות. דאָס איז קיין טענה נישט. עס איז פאַרקערט, זיינע מעשים זענען באַוויליגט פאַרן אויבערשטן, נאָר דער שטן לאָזט אים נישט טאָן, און ער דאַרף מבטל זיין דעם רצון פון זיין יצר הרע, דעמאָלט וועט ער באַקומען זיין שכר פאַר די מצוות. ווייל אויב מצוות טאָן זאָל גרינג אָנקומען, וואָס פאַראַ שכר וואָלט אים דערפאַר געקומען. נאָר לויטן צער און פלאָג וואָס ער האָט, ביז ער הייבט אָן די מצוה, העלפט מען אים פון הימל איר צו ענדיגן, ווי אונזערע חכמים ז״ל האָבן געזאָגט, אַז דער וואָס קומט טאָן אַ מצוה אָדער תשובה, העלפט מען אים פון הימל. און ווען השם יתברך זאָל אים נישט העלפן קעגן דעם יצר הרע, וואָלט דער מענטש אים נישט געקענט בייקומען. השם יתברך באַצאָלט אים שכר אויף דעם וואָס ער האָט זיך מטריח און מצער געווען אין אָנהויב, צו קעמפן מיטן יצר הרע וואָס האָט זיך אים קעגן געשטעלט מיט פיל שטערונגען.

אַן עצה צו פאַרטרייבן דעם יצר הרע פון זיך

ד. ועתה, אַצינד וועל איך דיר אַן עצה געבן אַוועקצוטרייבן דעם יצר הרע פון דיר. אַז דער יצר הרע וועט דיך אָנרעדן צו אַן עבירה, זאָלסטו דיר אויסמאָלן די צורה פון אַ גרויסן צדיק וואָס דו האָסט מורא פאַר אים, גלייך ווי ער שטייט פאַר דיר פול מיט גרימצאָרן, און דאָס וועט דיך דערשרעקן, און דורך דעם וועט שוואַך ווערן די חכמה פון יצר הרע, און מיט די געוואוינהייט וועסטו אויך טראַכטן, כאילו די שכינה שטייט קעגן דיינע אויגן, ווייל דער כבוד פון השם יתברך איז פול די גאַנצע וועלט, דעמאָלט וועט אויף דיר פאַלן אַ פחד און אַ פאָרכט צו אונטערטעניגן דיין פאַרשטאָפּט האַרץ.

זאַכן וואָס העלפן בטל מאַכן דעם יצר הרע

ה. ואם, און אַז דער יצר הרע וועט פאָרט נישט אונטערטעניג ווערן, זאָל דער מענטש זיך פאָרשטעלן, חיות רעות יאָגן נאָך מענטשן און רוצחים שטייען מיט שווערדן און שעכטן מענטשן פאַר דיינע אויגן, און גלייך ווי אַ שטורם-ווינט וואַרפט איין דאָס הויז אויף אים. און דורך דעם וועט זיין גוף דערציטערט ווערן און נישט זינדיגן. און אַז דאָס וועט נישט העלפן, זאָל ער זיך פאָרשטעלן גלייך ווי ער ליגט אין קבר דאַן וועט ער שוין אונטערטעניג ווערן. און אַז דאָס אַלץ וועט נישט העלפן זאָל ער זיך אַליין אָנטוהן צער אַז עס זאָל אים וויי טוהן, וועט זיין יצר הרע אָפּגעטאָן ווערן פון אים. ווייל עס איז בעסער ער זאָל זיך אַליין שלאָגן איידער מען זאָל אים שלאָגן אין גיהנם. אויך איז בעסער דער גוף זאָל געשלאָגן ווערן איידער די נשמה.

גם, אויך העלפט מבטל זיין דעם יצר הרע, ער זאָל זיך טובל'ן אין קאַלטע וואַסער. איבערהויפּט העלפט מכניע צו זיין דעם יצר הרע, ער זאָל לערנען מיט אַ הויך קול די שלעכטע זאַכן אין ירמיה, און אין איוב, און אין קהלת וואו ער מאַכט אַלע זאַכן פון דער וועלט פאַר אַן הבל. אויך זאָל ער נישט מפסיק זיין פון זיין לערנען. און אויב ער

האָט די אַלע זאַכן געטוהן און פונדעסטוועגן האָבן זיי אים נישט געהאָלפן און האָט געזינדיגט, זאָל ער זיך נישט מייאש זיין פון השם יתברך צו בעטן ער זאָל אים העלפן תשובה טוהן, ווייל די טויערן פון תשובה זענען נישט פאַרשלאָסן.

וכל, און יעדעס מאָל וואָס זיין יצר הרע וויל זיך שטאַרקן איבער אים זאָל ער טוהן דאָס פריער דערמאַנטע, ווייל אויב דאָס וועט דאָס ערשטע מאָל נישט העלפן וועט עס אים העלפן צום צווייטן אָדער צום דריטן מאָל. אויך פון הימל וועט מען אים העלפן, ווייל זיי זעען אַז ער האַלט מלחמה מיטן יצר הרע מיט די דערמאַנטע סגולות. און אַפילו ווען פון הימל העלפט מען אים נישט און ער זינדיגט, זאָל ער זיך פאָרט נישט מייאש זיין און תשובה טוהן.

די סיבה פאַרוואָס אַ מענטש קען נישט בטל מאַכן זיין יצר הרע דורך קיין שום וועג, דאָס נעמט זיך פון גאוה. אַ טעם פאַרוואָס גאווה ברענגט אַ מענטש צו טוהן וואָס זיין האַרץ גלוסט.

ו. ואדם, דער מענטש וואָס קען נישט מכניע זיין דעם יצר הרע דורך קיין שום זאַך, דאָס קומט פון גאווה. ווייל די גאווה איז אַ שורש צו אַלע עבירות. און כדי אָפּצוטוהן זיין גאווה זאָל ער וואַנדערן פון איין שטאָט צו דער אַנדערער, דורך דעם וועט ער אונטערטעניג ווערן און וועט געהיילט ווערן פון די עבירות. אָבער אויב ער וועט די גאווה נישט אָפּטוהן פון זיך איז קיין רפואה נישט פאַראַן צו זיין מכה, ווייל די גאווה מאַכט בלינד די אויגן פון רשע, ווייל יעדער זעט דאָך אַז דער סוף פון רשע איז שלעכט, און ער אַליין זעהט דאָס נישט.

ואני, איך האָב געזען פיל מענטשן וואָס זענען געוועזן בעלי גאווה פון זייער קינדהייט אָן און זענען געשטאָרבן מיט דעם, ווייל זיי האָבן נישט געלערנט ווי אַזוי צו אונטערטעניגן די גאווה. אַנדערע מענטשן האָב איך געזען, וואָס זענען אין זייער יוגנט געוועזן בעלי

גאווה און דערנאָך זענען זיי געוואָרן גרויסע ענווים און פרום, ווייל זיי האָבן זיך באַהאָפטן צו תלמידי חכמים און האָבן פון זיי געלערנט ווי שלעכט די גאווה איז און האָבן עס אַוועקגעוואָרפן.

די הויפט סיבה פאַרוואָס דער רשע האַלט זיך ביי זיין רשעות און לאָזט נישט זיין האַרץ תשובה טוהן

ז. ודע, די הויפט סיבה פאַרוואָס דער רשע טוט וואָס זיין האַרץ באַגערט און נישט קיין תשובה, ווייל דער רשע ווען די ערשטע עבירה קומט צו אים אין דער האַנט, ציטערט ער איר צו טוהן, ווייל ער האָט מורא פון די שטראָף, און ער טוט די עבירה מיט גרויס פאָרכט, דערנאָך אַז ער זעט, אַז עס האָט אים נישט געגרייכט קיין שום שאָדן און אויך אַז פיל רשעים ווי ער זענען מיט גרויס הצלחה, דורך דעם ווייזט אים זיין יצר הרע אַז מען שטראָפט גאָרנישט פאַר די עבירה, און ווען ער ברענגט אים שוין אַריין אין דער דאָזיגער כפירה, טוט ער שוין וואָס זיין הארץ באַגערט ביז ער ווערט איינגעזונקען אין די עבירות.

דער ענין פון מלחמה – משלים אויף דעם.

ח. וזהו, און דאָס איז אַ גרויסער טעות, יעדער קען עס זען, און איך וועל עס געבן צו פאַרשטיין מיט אַ משל.

לאדם, צו איינעם וואָס האָט צובראָכן די טיר פון דער תפיסה און האָט די אַרעסטירטע אַרויסגעלאָזט פון דאָרט. האָט דער אויפזעער דאָס דערהערט און האָט אים זייער רייך געמאַכט. נו, דאַרף דאָך דער מענטש טראַכטן צו זיך, ווי געשיקט זיך דאָס, ווייל איך האָב דערצערנט די רעגירונג, זאָל זי מיר גאָר געבן כבוד. דאָס מוז נאָר זיין אַז מען מאַכט מיך גרויס כדי דערנאָך מיך שטאַרק אַראָפּצו-וואַרפן און מיר אָנטוהן גרויסע עונשים און דאַן וועט דער עונש פיל געטאָפּלט זיין, איידער מיך שטראָפן ווען איך בין אָרים.

על דרך, ווי דער עולם זאָגט הלצה "**עני חשוב**" דער וואָס איז פריער געווען אַ גרויסער חשוב און רייך און דערנאָך איז ער אָרים געוואָרן "**כמת**", דער איז גלייך ווי אַ מת, ווייל דאָס נידעריגקייט וואָס קומט נאָך דעם ווי ער איז פריער גרויס, דאָס פילט זיך מער ווי דער וואָס איז אָרים און נידעריג פון זיין געבורט. און אַזוי ווי אונזערע חכמים ז"ל האָבן געזאָגט אַז השם יתברך מאַכט גרויס דעם רשע כדי אים דערנאָך נידעריג צו מאַכן און צו מאַכן פאַרלירן אים פון דער וועלט. אַ ראיה דערצו איז המן הרשע, וואָס השם יתברך האָט אים גרויס געמאַכט כדי זיין מפלה זאָל דערנאָך נאָך זיין גרעסער.

אַזוי איז די זעלביגע זאַך מיט דעם זינדיגן, וואָס השם יתברך באַגליקט אים כדי אים צו מאַכן פאַרלירן דערנאָך. אדרבא, ער דאַרף נאָך וויינען און קלאָגן אויף דער הצלחה, ווייל אין דער הצלחה איז געמישט סם המות, ווייל ווי געשיקט זיך דאָס אַז ווייל ער האָט פיל געזינדיגט באַגליקט מען אים.

אַ מענטש זאָל זיך לערנען פון די שבטים, וויפיל ער דאַרף נאָכקלערן אין זיינע מעשים און זיך רייניגן פון יעדן פלעק.

ט. ילמוד, דער מענטש דאַרף זיך לערנען פון די שבטים וואָס אין זיי איז נישט געפונען געוואָרן קיין פגם נאָר וואָס זיי האָבן פאַרקויפט יוסף קיין מצרים, און כאָטש דאָס איז דאָך געווען אַ סיבה פון השם יתברך כדי זיי זאָלן נידערן קיין מצרים און זאָלן פון דאָרט אַרויסגיין צו נעמען די תורה, פונדעסטוועגן וויפיל האָבן זיי זיך מצטער געווען אויף דעם וואָס זיי האָבן אים פאַרקויפט, כדי צו רייניגן דעם פלעק פון זיך, און האָבן זיך משפיל געווען פאַר אים און געבעטן ער זאָל זיי מוחל זיין, און ווען זייער פאָטער איז געשטאָרבן האָבן זיי געשיקט צו אים, מיר בעטן דיך, פאַרגיב די זינד פון דיינע ברידער. כאָטש מיר האָבן דיר געטאָן אַ רעה, בעטן מיר דיך פאָרט דו זאָלסט אונז מוחל זיין. מכל שכן אַז יעדער מענטש דאַרף בודק זיין זיינע

מעשים אויב ער האָט עפעס אַן עבירה און דערויף תשובה טוהן, כדי ער זאָל זיין נשמה אָפּגעבן צו השם יתברך קלאָר און ריין אַזוי ווי ער איר געגעבן צו אים, אמן.

❁ ❁ ❁

בעזרת השם יתברך

הפרשה הזאת

נדבת

הרה"ח מוהר"ר

דוד ואשתו מרת דניאלה דיין נ"י

לעילוי נשמת אחיה הרה"ח

מוהר"ר אברהם בן בילה

נפטר כ"ז תשרי תשנ"ז

ת.נ.צ.ב.ה.